

Rezidbom do boljeg uroda lijeske

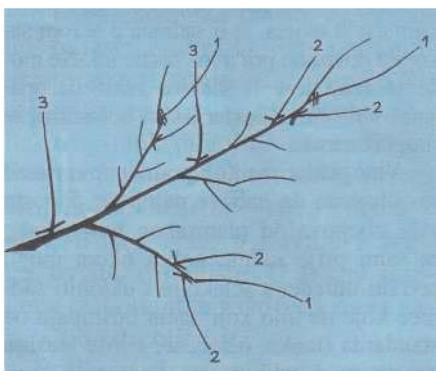
U našoj državi postoje veće plantaže ove voćke, kao što je i ona na više od 200 ha u Orahovici. Unatoč tradiciji uzgoja, rezidba je većini uzgajivača uglavnom problem. Ova se vrsta može naći i na mnogim okućnicama, a zbog nepoznavanja rezidbe urod je obično malen a plodovi lošije kakvoće.

Ljesku prirodno nalazimo na rubovima šuma, pa otuda vjerojatno prevladava i pogrešno mišljenje da ova voćka nema prevelike zahtjeve za svjetлом. Prirodno oblikuje grm, pa plodove nalazimo samo na periferiji, a u unutrašnjosti malo je plodova ili ih uopće nema. Ljeska rodi na vrhovima jednogodišnjih izboja, a istraživanjima je utvrđeno da su urod i kakvoća plodova ovisni o dužini jednogodišnjih izboja.

U uzgoju ljeske potrebno je posvetiti pozornost izboru uzgojnog oblika i održavanju odgovarajućega vegetativnog prirasta, kako bi se omogućila tvorba što većeg broja ženskih cvjetova koji daju plod. U svijetu su prisutna dva uzgojna oblika ljeske - stablašica i grm, ali je ipak rašireniji uzgoj u obliku grma ili grm-like vase sa 3 - 5 osnovnih grana. Neki autori ističu veći kumulativni urod kod uzgoja u obliku stabla i jeftiniju proizvodnju, dok se kao prednosti grma ističu raniji ulazak u rod i lakše oblikovanje. Uzgoj je u obliku stabla raširen u SAD-u u području Oregon, ali ga i ondje neki proizvođači napuštaju zbog problema s bolestima.

Dužina jednogodišnjih izboja uzima se kao kriterij za ocjenu potrebe za rezidbom, pa je tako najmanja dužina jednogodišnjih izboja kod ljeski starih 7 - 8 godina 15 - 20 cm, onih starih 15 - 20 godina 15 cm, i u onih starijih od 20 godina 10 cm. Ako se prosječna dužina izboja značajno smanji od navedenih mjeru, vrijeme je da provedemo rezidbu. Cilj održavanje vegetativnog rasta i sprječavanje zasjenjivanja. Što su voćke starije, to je potrebna jača i pažljivija rezidba.

Osim redovitog uklanjanja izdanaka, ručno ili pomoću herbicida, u početku vegetacije potrebno je ukloniti i sve mladice koje izbijaju okomito i mogu zasjenjivati krošnju. Već je u uvodu napomenuto da je ljeski za dobar urod potrebno dosta svjetla, tako da bi ove intervencije u zeleno trebalo provesti svake godine. Na taj ćemo način ostvariti najbolje preduvjetje za tvorbu cvatnih pupova, smanjiti mogućnost pojave bolesti i poboljšati rast preostalih mladica.

Način rezidbe osnovne grane ljeske; brojevi označavaju grane koje treba rezidbom ukloniti: 1 - prebjuna produjnica koju treba ukloniti i umjesto nje ostaviti jedan izboj umjerene bujnosti koji će preuzeti ulogu produljnice, 2 - konkurentni izboji produljnice koje treba odrezati kako bi se oslobođio vrh grane i omogućio prodor svjetla u unutrašnjost (izolacija vrha), 3 - vodopije i izboji koji rastu u unutrašnjost grma ili krošnje se režu u početku vegetacije ili tijekom redovne rezidbe na rod da se poboljša osvjetljenje i prozračnost Crtanje: T. Jemrić

Cvjetovi ljeske

Osim navedenih mjeru, potrebno je provesti i redovitu rezidbu na rod. Ako se rezidba ne provodi svake godine, potrebno ju je obaviti barem svake druge ili treće godine. Najbolje je rezidbu na rod provesti u vrijeme cvatnje. Tada ćemo lako zamijetiti ženske pupove (vidi sliku), pa nam se neće dogoditi da previše smanjimo prirod. Ljeska je anemofilna voćka (opršuje se vjetrom), pa cvate prije listanja (ponekad čak u siječnju), ali to ovisi o vremenskim prilikama pa su moguća i znatna odstupanja. Kako su cvjetovi na vrhu jednogodišnjih izboja, rijetko ćemo koristiti tehniku prikraćivanja, a više ćemo se osloniti na prorjeđivanje izboja. Također, potrebno je provesti i izolaciju vrhova, kako bi se spriječilo zasjenjivanje donjih dijelova grana. Ne smijemo zaboraviti odrezati niti one izboje koji rastu okomito ili prema unutrašnjosti grma, a promakli su nam prilikom rezidbe u vegetaciji. Ako su grmovi pregusti, treba ih prorijediti tako da ostane 3 - 5 kvalitetnih osnovnih grana s dobrim rasporedom u prostoru.

Nakon 15 ili 20 godina, ovisno o kondiciji ljesika, bit će potrebno provesti rez na pomlađivanje skraćivanjem osnovnih grana na polovicu dužine. Ovaj je zahvat najbolje provesti postupno tijekom više godina, da ne dođe do potpunog gubitka uroda.

Tako ćemo ostvariti najbolje uvjete da nas ljeska nagradi obiljem kvalitetnih i ukusnih plodova.

Doc. dr. Tomislav Jemrić
Agronomski fakultet, Zagreb